

ASK
ØY

FAGAVDELING SKOLE

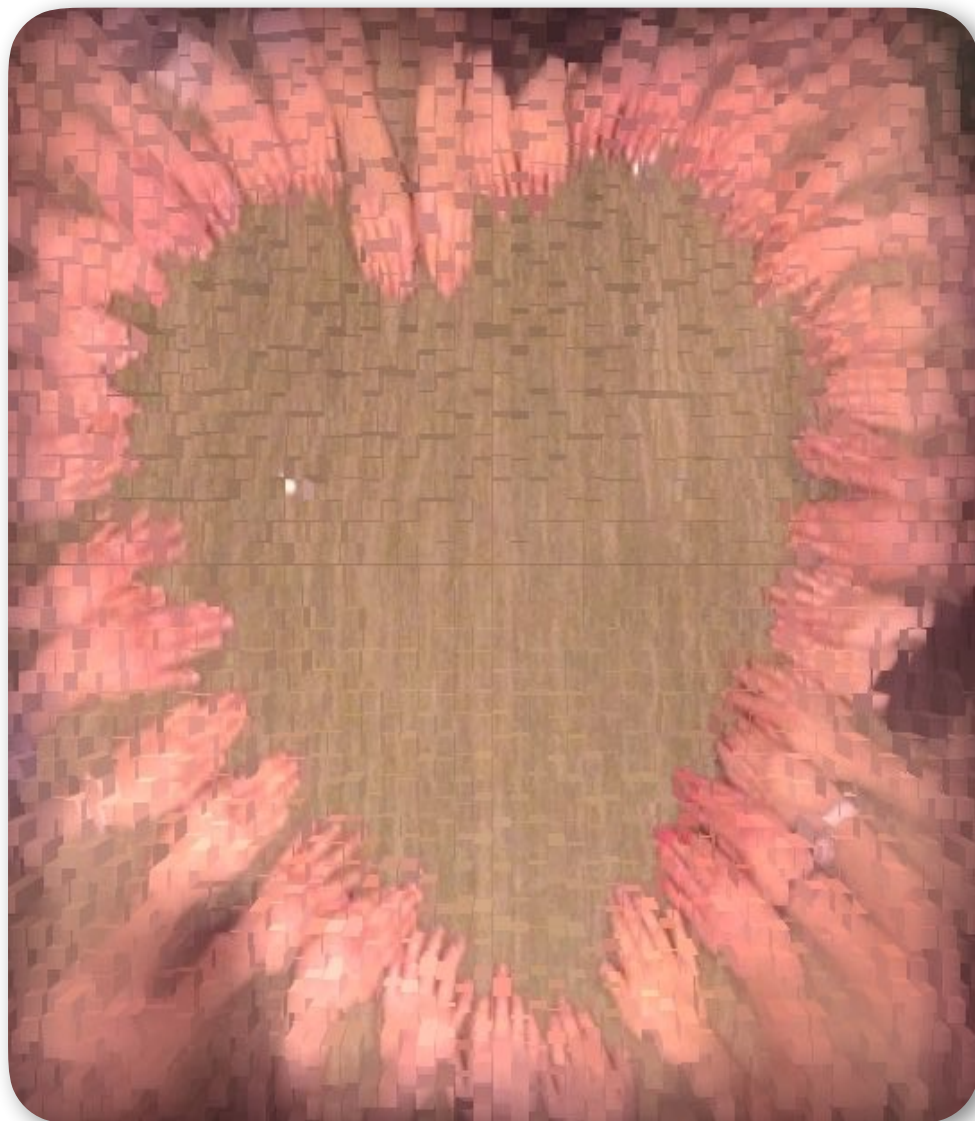
KOMMUNE

PLAN FOR TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ I ASKØYSKOLEN

BEST
MULIG
-SAMMEN

Innhold

Side	Innhold
3	Forord
4	Mål for Askøyskolen
6	Aktivitetsplikten
7	Et trygt og godt skolemiljø
8	Elevens rett til medvirkning
9	Hva sier loven?
10	Forebygge
11	Forebyggende tiltak
13	Samarbeid skole - hjem
15	Avdekke
16	Aktivitetsplan - prosedyre
17	Klage på skolemiljøet
18	Samarbeid
20	Skolemiljø
21	Hvordan skal vi følge med?
22	Hvordan skal vi gripe inn?
23	Når og hvordan varsler vi?
24	Hvordan undersøke?
26	Når elever føler seg krenket av voksne
27	Tiltak og evaluering
28	Mobbingen/ krenkingen har opphørt. Hva nå?

Forord

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Endringer i opplæringslovens § 9-A høsten 2017 understreker dette ytterligere, med krav om handling fra alle ansatte i skolene våre. Vi skal forebygge og skape gode skolemiljø for alle. Om elever ikke opplever dette skal vi som arbeider i skolen gripe inn og gjøre endringer så raskt som mulig.

Denne planen er rettet til alle som jobber i skolen, og skal være en veileder for ansatte for hvordan de skal skape og ivareta et trygt og godt skolemiljø. Den beskriver også tiltak og prosedyrer for hvordan skolene skal gripe inn hvis elever eller foresatte ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø.

Den nye §9-A i opplæringsloven endrer fokus fra vedtak til handling og aktivitet. Om ikke skolen umiddelbart tar tak i saker som blir avdekket, kan elever og foreldre etter en uke klage til Fylkesmannen, som igjen vil kunne gjøre vedtak og instruere skolen og kommunen i videre oppfølging.

Vi har laget denne planen med felles prosedyrer for å sikre alle elever i Askøy et trygt og godt skolemiljø i tråd med lovverket. Det er viktig at vi gjennom handling forebygger best mulig. Hvis elever eller foreldre opplever at noe er galt, skal vi gripe inn så tidlig som mulig. Skolens ledelse og ansatte skal da avdekke snarest mulig hva som har skjedd. Denne planen beskriver også felles prosedyrer for hvordan slike saker skal håndteres. Dette gjelder også saker der elever opplever seg krenket av voksne på skolen.

Askøy kommune har ambisjoner om en «Mobbefri oppvekst» for alle barn og unge. Askøyskolene skal være ledende i dette arbeidet, men skal vi lykkes må også hjemmene og fritidsarenaene være med. Et godt tverrfaglig samarbeid og et helhetlig fokus fra barnehage til videregående opplæring er også avgjørende.

«Plan for trygt og godt skolemiljø» ble vedtatt av Utvalg for Oppvekst mai 2018.

Anne-Merete Mærli Hellebø
Fagsjef skole
Askøy kommune

MÅL FOR ASKØYSKOLEN

FRA TEMAPLANSKOLE 2015 - 2019

Askøyskolen skal ha et positivt læringsmiljø som er fritt for mobbing og som bidrar til elevens faglige og sosiale utvikling.

Arbeidet for et trygt og godt skolemiljø avhenger av at flere parter samarbeider. Skolen, elevene og foreldre må samarbeide for å nå målet om et mobbefritt oppvekstmiljø i Askøy. Det er utarbeidet strategier for hva alle partene skal bidra med for at vi skal nå målet:

SKOLEEIER SKAL:	SKOLELEDELSEN SKAL:	LÆRERE SKAL:	ANDRE ANSATTE SKAL:	ELEVEN SKAL:	FORELDRE SKAL:
✓ Legge til rette for samarbeid mellom skoler. ✓ Samarbeide tett med Kommunalt Foreldreutvalg for å utvikle skole-hjem samarbeidet. ✓ Løfte fram elevdemokratiet gjennom sitt arbeid med Askøyskolen. ✓ Sørge for et godt og systematisk samarbeid med PPT, skolehelsetjenesten og andre aktører. ✓ Sammen med PPT hjelpe skolene å ivareta elever med spesielle behov.	✓ Samarbeide tett med foreldrene i skolens råd- og utvalg for å utvikle skole - hjem samarbeidet. ✓ Løfte fram elevdemokratiet gjennom å prioritere elevrådsarbeidet. ✓ Jobbe for positive relasjoner på alle nivå. ✓ Sørge for godt og systematisk samarbeid med PPT, skolehelsetjenesten og andre aktører. ✓ Sammen med PPT videreutvikle relasjonskompetansen på skolen. ✓ Sammen med PPT hjelpe å ivareta elever med spesielle behov	✓ Ha god klasseledelse. ✓ Jobbe for positive relasjoner til hver enkelt elev og mellom elever. ✓ Være interessert i og følge opp elevenes faglige utvikling. ✓ Bruke varierte arbeidsmetoder. ✓ Ta ansvar for elevenes læringsmiljø i og utenfor klasse-rommet. ✓ Videreutvikle læringsmetodikk og utvikle praktiske elevaktive lærings-arenaer.	✓ Jobbe for positive relasjoner til hver enkelt elev. ✓ tilrettelegge for og delta aktivt i all aktivitet rundt eleven. ✓ Tilrettelegge for fysisk aktivitet. ✓ Hjelpe til i det praktiske pedagogiske arbeidet. ✓ Delta i praktisk tilrettelegging og gjennomføring av planlagte aktiviteter og arrangementer.	✓ Ta medansvar, delta og være inkluderende. ✓ Utnytte sitt eget potensial. ✓ Bidra til et godt læringsmiljø hvor det er lov å være god. ✓ Bidra til et godt læringsmiljø hvor elevene har respekt for ulikhet.	✓ Ha forventning til, vise interesse for og støtte elevenes læringsarbeid. ✓ Ha forventning til elevens bidrag til et godt læringsmiljø. ✓ Bidra til utvikling av et godt læringsmiljø gjennom å være positiv til skolen, andre foreldre og elever.

Aktivitetsplikten

Alle som arbeider på skolen har etter oppl. § 9A-4 en lovfestet aktivitetsplikt i arbeidet med å avdekke og stoppe krenkelser. Aktivitetsplikten gjelder alle ansatte i skolen i tillegg til de som oppholder seg jevnlig på skolen.

Aktivitetsplikten innebærer plikt til å:

- ✓ Følge med
- ✓ Gripe inn
- ✓ Varsle
- ✓ Undersøke saken
- ✓ Sette inn tiltak

FØLGE MED: Alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med på hvordan elevene er sammen med hverandre, og hvordan de har det på skolen. Å følge med er en nødvendig aktivitet for å kunne få kjennskap om en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

GRIPE INN: Alle som arbeider på skolen har plikt til å gripe inn umiddelbart mot krenkelser med det formål å stoppe en situasjon som pågår, og som er forholdsvis akutt.

VARSELE: All mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen skal varsles til rektor eller en annen person på skolen som rektor fastsetter skal ta i mot varsel.

UNDERSØKE SAKEN: Skolen har plikt til å undersøke saker der elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø for å avdekke hva som har skjedd, få fram fakta om situasjonen og bakgrunn for elevens opplevelse.

SETTE INN TILTAK: Når undersøkelsen viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal skolen sette inn tiltak som er egnet til å sikre eleven et trygt og godt skolemiljø.

Et trygt og godt skolemiljø

Det trenger ikke være mobbing for at eleven skal få hjelp. Det holder at eleven ikke har det bra. Det kan for eksempel være at eleven er ensom, ikke har venner eller gruer seg til å gå på skolen.

Hovedformålet med denne planen er å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet gode nettsider til hjelp for skoler, elever og foreldre i dette arbeidet. Dette ble gjort før skolestart 2017/2018 og i forbindelse med innføring av tydeligere ansvar i opplæringsloven §9-A.

Nettressursen som kan være en hjelp for skolen i å rettlede foreldre og elever, heter nullmobbing.no. Skolene har allerede erfaring med at informasjonen på denne siden er brukervennlig.

Nettressursen er en guide til foreldre og elever og tar opp både hvordan å melde fra om mobbing, hvordan å få hjelp til å håndtere mobbing og forklaring på hva mobbing er.

Nettressursen viser til mulige kjennetegn på at noe kan være galt når eleven:

- Ikke vil gå på skolen
- Er redd for å gå til og fra skolen

- Går omveier til og fra skolen
- Mister eller har ødelagte bøker, leker eller klær
- Unngår venner og andre barn
- Blir fort sint
- Mister selvtillit
- Har mye vondt i magen eller hodet
- Sliter med å sove
- Har sår, skrammer og blåmerker

Elevenes rett til medvirkning

Det er viktig å huske på at det er elevenes subjektive oppfatning av situasjonen som skal være utgangspunkt for videre handling, og ikke den voksnes tolking av den. Når en elev mener at han eller hun ikke har det trygt og godt på skolen skal det være utgangspunkt for videre handling.

Eleven skal ta del i hele prosessen når tiltak skal planlegges, gjennomføres, evalueres og eventuelt justeres.

§ 9 A-8 omhandler elevenes deltakelse i arbeidet med skolemiljøet. Der står det blant annet: *«Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.»*

Videre understrekes viktigheten av at elevråd skal ha egne representanter med i arbeidet med skolemiljøet.

Grunnlovens § 104 og barnekonvensjonen artikkel 3 har også betydning for arbeidet med skolemiljøet.

I barnekonvensjonen artikkel 3 står det: *«Voksne skal gjøre det som er best for barn»*. Det betyr at når voksne skal bestemme noe som har med barn å gjøre, så skal de tenke på hva som er best for dem.

Grunnlovens § 104 har en ny bestemmelse om særskilt beskyttelse av barn.

Alle involverte elever skal bli hørt og elevenes beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid. Dette gjelder i alle deler av aktivitetsplikten.

Elever som mistenkes for, eller har krenket andre elever skal ha samme rettssikkerhetsvern og rett til å bli hørt som offeret for krenkelsene.

Hva sier loven?

Opplæringsloven og forskrift om miljørettet helsevern stiller klare forventninger og krav til skolenes forpliktelser for å skape et trygt og godt skolemiljø. Rektor har ansvar for at det arbeides kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, trivsel og læring for elevene.

Det er nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering i opplæringsloven. Det er elevens egen opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende og elevene skal alltid bli hørt i de tilfeller de ikke opplever skolemiljøet trygt og godt.

Reglene i opplæringsloven kap.9-a gjelder:

- ✓ Skoletiden
- ✓ Leksehjelpsordninger
- ✓ SFO

Reglene gjelder også når skolen, SFO og leksehjelpsordninger har aktiviteter utenfor skolens område eller blir drevet i lokaler utenfor skolens område.

OPPLÆRINGSLOVEN

§ 9A-2 Retten til eit trygt og godt skolemiljø

«Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring».

§9A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort».

§9A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg. Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle. Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerst tiltak i ei sak. I planen skal det stå a) kva problem tiltaka skal løyse b) kva tiltak skolen har planlagt c) når tiltaka skal gjennomførast d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka e) når tiltaka skal evaluerast. Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5 Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

FORSKRIFT OM MILJØRETTET HELSEVERN

§12 Psykososiale forhold

Virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold

Forebygge

«Primært skal vi forebygge- sekundært skal vi gripe inn så tidlig som mulig»

En forutsetning for at skoler kan skape et trygt og godt skolemiljø og hindre krenkelser, er et systematisk forebyggende arbeid.

Alle skolene i Askøy er med i «Trivselsleder» programmet. Dette er et program for mer aktivitet og økt trygghet i friminuttene. Trivsels-

programmets mål er:

- å fremme økt og mer variert lek/aktivitet i friminuttene
- legge til rette for at elever skal kunne bygge gode vennskaps-relasjoner
- redusere konflikter mellom elever
- fremme verdier som inkludering, vennlighet og respekt

I tillegg er ungdomsskolene MOT skoler. MOT er en holdningsskapende organisasjon som arbeider for og med målsetting om å bidra til robuste ungdommer og trygge ungdomsmiljø.

Andre viktige faktorer i det forebyggende arbeidet er blant annet:

- god og tydelig klasseledelse
- god relasjoner mellom elev og lærer
- samarbeid mellom hjem og skole

- god ledelse og positiv skolekultur

Å få til gode relasjoner lærer - elev og mellom elever er en svært viktig del av det forebyggende arbeidet med et trygt og godt skolemiljø.

Alle skolene skal i det forebyggende arbeidet ha en egen plan for trening i sosial kompetanse.

Forebyggende tiltak

I Askøyskolen skal følgende tiltak gjennomføres i det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Alle tiltak skal evalueres årlig. Rektor er ansvarlig for evalueringen.

Tiltak	Beskrivelse	Når	Ansvar
Plan for sosial kompetanse	Skolen skal ha en plan for sosial kompetanse som skal bygges opp rundt følgende fem kjernekomponenter: - Samarbeid - Selvhevdelse - Selvkontroll - Empati - Ansvarlighet. - Planen skal være en aktiv del av den daglige undervisningen.	Kontinuerlig	Rektor
Kartlegging av skolens områder	Dele skolens områder i soner/fellesområder utenom undervisning. Være oppmerksom på kritiske områder som ganger, garderober, toaletter, dusj og kantine. Bruk f.eks. kart/ flyfoto/fotostemme e.l. Tenk over hvilke aktiviteter som er tillatt hvor. Marker soner (rød/ gul/ grønn) utifra hvor det er oversiktlig og trygt. Diskuteres i fellesskap i personalet.	Tidfestes i skolens årshjul	Ledelsen
Elev-medvirkning i kartleggingen	- Elevene skal få egne kart og markere områder hvor det ikke oppleves trygt. (utearealer, ganger m.m.) - Svarene fra elevene drøftes i personalet og sees i sammenheng med personalets kartlegging. Kartleggingen tas opp i Elevråd; Hva kan elevene bidra med?	Tidfestes i skolens årshjul Ved skolestart og jevnlig	Kontaktlærer Kontaktlærer elevråd
Vaktlister for inspeksjon	Vurder om vaktlister skal justeres på bakgrunn av kartleggingen.	Før skolestart	Ledelsen

Standard for observasjon i friminutt og ved overgangssituasjoner	- Skolen skal utarbeide en felles standard for observasjon. Sentrale stikkord: Hvordan skal vi følge med? Hva skal vi følge med på? Beskrive voksenrollen i friminutt. - Alle skal ha god kunnskap om observasjon og med hvem informasjonen om det observerte skal deles med. - Det skal brukes synlige vester ved inspeksjon.	Årlig ved skolestart. Evalueres ved skoleårsslutt. Standarden skal jevnlig tas opp i avd.- og trinnmøter og i fellestid.	Ledelsen/ PPT Ledelsen Den som har inspeksjon
Skolemiljøutvalg, FAU og elevråd skal involveres i arbeidet med skolemiljøet.	- Alle parter skal ha kjennskap til elevenes retter og plikter i forhold til skolemiljøet. - Undersøkelser og skolens forslag til tiltak behandles i skolemiljøutvalget. - Samarbeidsutvalget gir råd om tiltak.	Ved skolestart Snarest etter undersøkelser	Ledelsen Ledelsen SMU leder
Askøy IKT plan	Alle skoler skal bruke IKT-planen for å forebygge digitale krenkelser på nett. Planen skal brukes aktivt i undervisningen i forhold til trinnene (se digital dømmekraft) For mellomtrinnet og ungdomsskolen kan det være aktuelt med besøk av politiet der tema er nettvett.	Kontinuerlig Ved behov	Avdelingsledere/ Ledelsen
Kartlegge det sosiale samspillet i klassen	Gjennomføre undersøkelse i klasetrivsel.no Resultatene gjennomgås og dersom gjennomgang avdekker at noen ikke opplever et trygt og godt skolemiljø, skal prosedyren i Kvalitetssystemet følges.	Årlig/ evt. halvårlig ved behov	Ledelse/ kontaktlærer
Klasseregler/ trivselsregler	Hver klasse utarbeider egne klasse/ trivselsregler. Stikkord skal være; hvordan skal vi snakke med hverandre, være mot hverandre, hvordan oppfører vi oss mot hverandre.	Ved skolestart. Repeteres jevnlig	Kontaktlærer

Samarbeid skole-hjem

Godt samarbeid mellom skole og hjem bidrar både til gode læringsvilkår for hver enkelt elev, og til et trygt og godt skolemiljø.

Samarbeidet er et gjensidig ansvar, men det er skolen som skal ta initiativ til og legge til rette for samarbeidet. Det kommer hvert år nye foreldre inn i skolen, og de bør møte en skole med gode samarbeidsrutiner.

Lærerne får gjennom foreldresamarbeidet bedre innsikt i elevens behov og fungering, og kan derfor gi eleven en bedre tilpasset opplæring. Foreldre og lærere vil gjennom positivt samarbeid utvikle en bedre felles forståelse av barnets behov og kan på den måten bli bedre i stand til å støtte barnets læringsprosess, både hver for seg og sammen.

Skolen har en lovfestet plikt til å gi elever og foreldre informasjon om rettighetene etter kapittel 9-A. Den lovfestede informasjonsplikten skal sikre at elevene og

foreldrene får nok informasjon til å vurdere om elevens rettigheter er oppfylt.

Skolen skal legge til rette for gode dialoger, så foreldre og skole kan komme fram til felles beslutninger. Et godt samarbeid mellom hjem og skole krever derfor noe mer enn å bare informere foreldrene.

Foreldre er representert i råd og utvalg som tar avgjørelser som påvirker barnas skolemiljø.

Skolen skal orientere samarbeidsutvalget (SU), skolemiljøutvalget (SMU), elevrådet og foreldrerådet orientert om alle forhold som har vesentlig betydning for skolemiljøet. Herunder alle hendelser, planer og vedtak. Organene skal ha rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktig for skolemiljøet.

SMU skal i tillegg ta aktivt del i arbeidet med å skape et trygt og godt skolemiljø og uttale seg i alle saker som gjelder skolemiljøet. (se Veileder for SMU).

Et godt samarbeid har sammenheng med et godt skolemiljø:

Foreldrenes engasjement og sosiale ressurser er sentralt for formidling av skolens normer og verdier.

Elevene vil lettere ta til seg skolens normer og verdier når foreldrene også støtter disse. Foreldrenes samarbeid både med skolen og med hverandre utgjør derfor en viktig del av det totale skolemiljøet.

I Askøyskolen skal følgende tiltak gjennomføres for å sikre god informasjon og et godt samarbeid mellom skole og hjem. Disse tiltakene kommer i tillegg til de formelle fora; Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU), Samarbeidsutvalget (SAU), og Skolemiljøutvalget (SMU), som er omtalt i kapittelet «Samarbeid» (s. 18)

Tiltak	Beskrivelse av tiltak	Når	Ansvar
Informasjon om plan for trygt og godt skolemiljø.	Gjennomgå saksgang i prosedyre (aktivitetsplikten). Gi informasjon om klageadgang.	Årlig ved skolestart	Rektor/ kontaktlærer
Informasjon om rettighetene til foreldre og elever i enkeltsaker.	Elever og foreldre som gir beskjed om at en elev utsettes for krenkelser eller av andre årsaker ikke har det trygt og godt på skolen skal få informasjon i den konkrete forbindelse	Ved behov	Skolens ledelse
Informasjon om ordensreglement	Skolene velger hvordan de vil informere om AKs ordensreglement.	Årlig ved skolestart	Rektor/ kontaktlærer
Utviklingssamtaler.	Elevens skolemiljø skal være tema på alle utviklingssamtaler	2 ganger årlig	Kontaktlærer
Foreldreundersøkelsen	- Alle foreldre får tilbud om å svare for alle sine barn. - Skolen skal gjennomgå undersøkelsen internt i sitt personale. - Resultatene av undersøkelsen skal presenteres/ behandles i FAU og Samarbeidsutvalget.	Annethvert år	Skolens ledelse
«TETT PÅ» programmet	Alle skoler skal følge programmet. Hele programmet med presentasjoner ligger i kvalitetssystemet.	Etter oppsatt plan i «Tett på»	Kontaktlærer
Informasjon på kommunens nettsider	Skoleeier skal legge ordensreglement og plan for trygt skolemiljø tilgjengelig på kommunens nettsider. I tillegg skal det gis informasjon om rettigheter etter ka.9a. Stikkord: - Aktivitetsplikten og håndhevingsordningen, - Departementet har en uttalt målsetning om at skoleeiere skal vise til www.nullmobbing.no sine nettsider.	Ved lovendring aug-2017. Revideres ved behov.	Skoleeier (Fagavdeling skole)

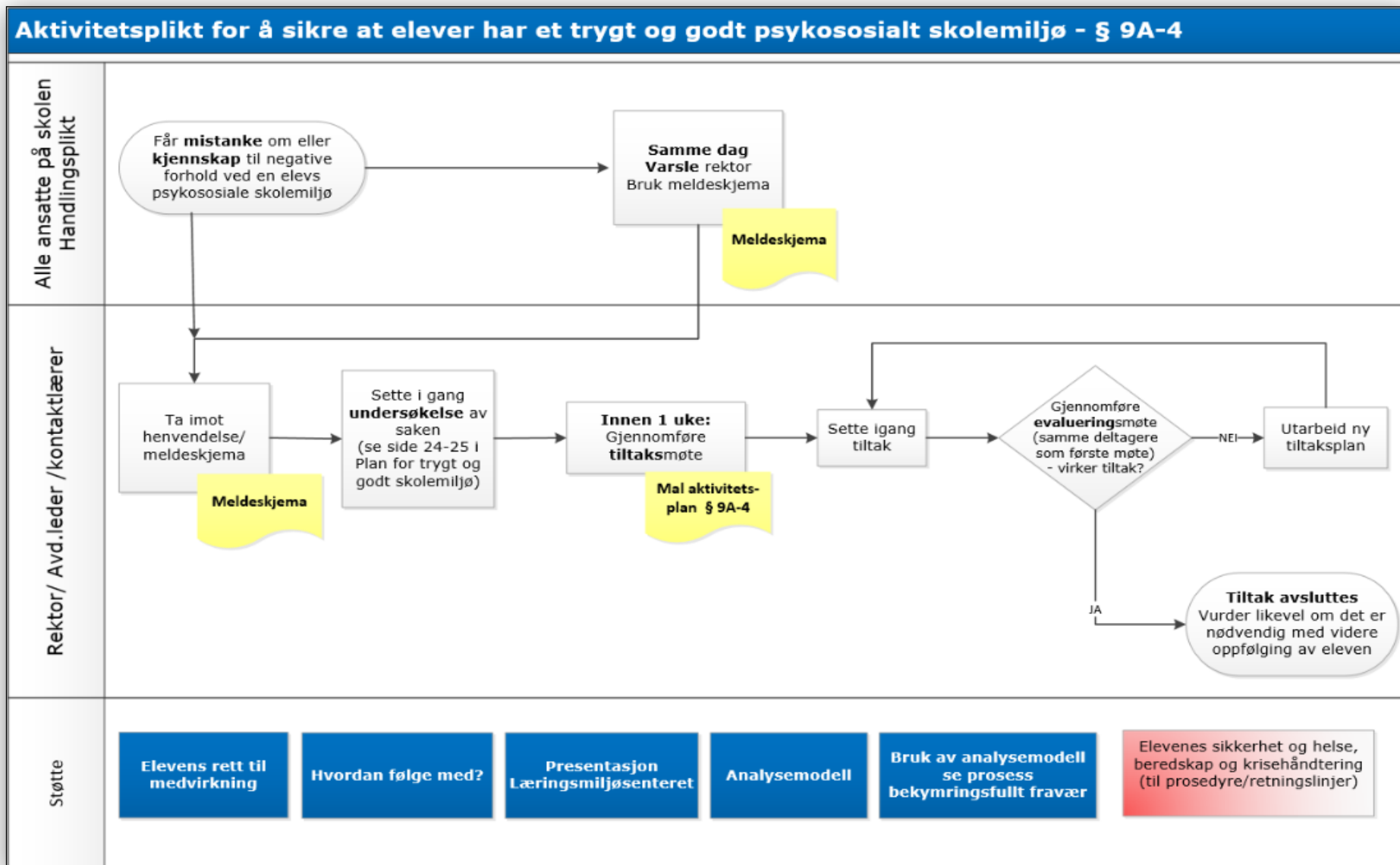
Avdekke

I Askøyskolen skal følgende tiltak brukes for å avdekke om elevene har et trygt og godt skolemiljø. I tillegg skal skolen legge tilrette for at det alltid er lett for elever å få gitt beskjed om krenkelser på en trygg måte.

Tiltak	Beskrivelse av tiltak	Når	Ansvar
klassetrivsel.no	Tilpasset for 1.-10.trinn der vi spør ikke-anonymt om elevens skolemiljø. Brukes som forberedelse til elev-utviklingssamtale.	Ved behov og minimum høst/vår	Kontaktlærer
Elev/ utviklingssamtale	Skolemiljø tema med klassetrivsel.no som utgangspunkt.	Høst/vår	Kontaktlærer
Elevundersøkelsen	5. - 10. trinn	November	Rektor
Oppfølging elevundersøkelsen	Ikke-anonym undersøkelse med spørsmål knyttet til mobbing/ krenkelser. Eks. Spekter eller klassetrivsel.no . Ved behov gjennomføres nødvendig observasjon og samtale(r)	Ved behov	Rektor
Andre undersøkelser	Undersøkelser knyttet til program som PALS, Olweus etc.	Gjennom året	Rektor

Aktivitetsplikt prosedyre

Klage på skolemiljøet

Fylkesmannen kan avvise en klage dersom:

- ✓ Saken ikke er tatt opp med rektor
- ✓ Eller om skolen har hatt mindre enn en uke på seg fra saken ble meldt
- ✓ Saken ikke gjelder skolemiljøet

Dersom en elev ikke har et trygt og god skolemiljø, melder eleven eller foreldrene saken til skolen/ rektor. Hvis de ikke oppnår ønsket respons innen en uke kan de melde saken til fylkesmannen.

Det er elevens egen opplevelse som skal legges til grunn, og fylkesmannen vil derfor ikke prøve om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt.

Når fylkesmannen mottar en klage på skolemiljøet vil det avgjørende i saken bli, om tiltakene skolen har iverksatt er egnet til å sikre at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Fylkesmannen vil utrede og vurdere forhold som har vært, undersøkelser som er gjort, tiltak som er satt inn og skolens oppfølging og evaluering av disse. Videre vil skolens planer for videre arbeid og tiltak for eleven vurderes. Skolens plikt til å sette inn tiltak gjelder helt til eleven har et trygt og godt skolemiljø.

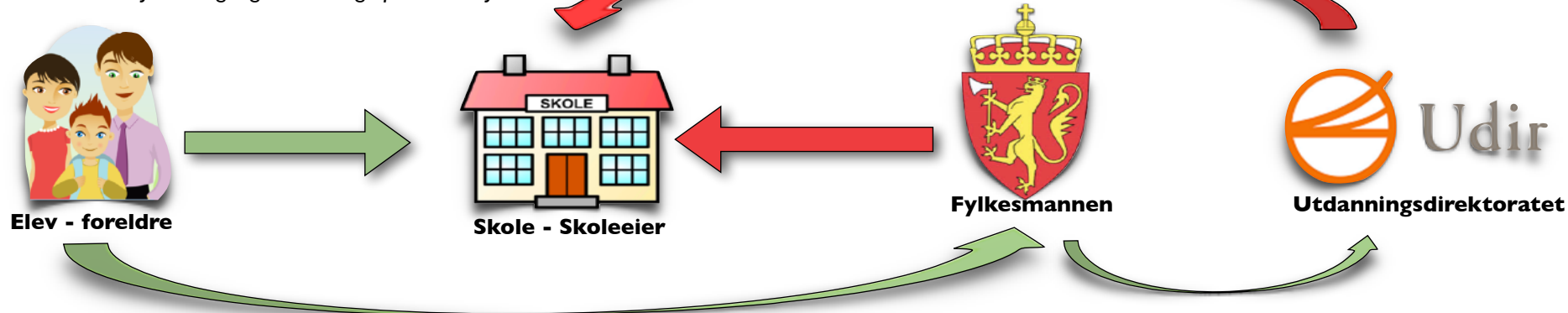
Fylkesmannen må vurdere faktagrunnlaget i saken opp mot hva som etter en faglig vurdering er rimelig å forvente av skolen i den aktuelle saken. Dersom skolen ikke har gjort det som er rimelig å forvente, vil fylkesmannens konklusjon bli at skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten.

Dersom fylkesmannen finner at skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten, kan fylkesmannen vedta hva skolen skal gjøre for å sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det skal settes en frist for gjennomføring av vedtaket og fylkesmannen skal følge opp saken. Fylkesmannen kan også vedta reaksjoner etter kommunens ordensreglement, eller at en elev skal bytte skole.

Avgjørelsen til fylkesmannen er et enkeltvedtak som kan påklages etter reglene i forvaltningsloven. Klageinstans for Fylkesmannens vedtak er Utdanningsdirektoratet (Udir). Skoleeier har ikke klagerett.

Fra 1.8 2018 har [Mobbeombudet i Hordaland](#) også ansvar for alle elever i grunnskolen. Elever og foreldre/ foresatte kan henvende seg til ombudet for råd og hjelp. Skolen bør informere om dette.

Under illustrasjon saksgangen ved klage på skolemiljøet.

Samarbeid

I Askøy kommune har vi flere instanser som på hver sine måter og områder har ansvar for oppveksten og opplæringen til elevene. De har ulike arbeidsoppgaver i forhold til elevene, men har alle et felles mål om at arbeidet de gjør skal være til elevenes beste.

PPT

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er kommunens sakkyndige instans, knyttet til spesialpedagogisk hjelp i barnehage og spesialundervisning i skole.

De skal hjelpe barn og ungdom som har en vanskelig opplæringssituasjon, gjennom å gi råd og veiledning til barnehager og skoler i arbeidet mot mobbing og krenkende atferd.

PPT har en rolle i barnehagens og skolens utviklingsarbeid, og i forebygging av det psykososiale miljøet. De har faste kontaktpersoner som er til stede i alle barnehager og skoler regelmessig og deltar i Ressursteam og i enkelt møter.

Skolehelsetjenesten

Skolehelsetjenesten er en helsefremmende og forebyggende tjeneste. De skal samarbeide med elever, foreldre, skolens

personell og øvrige samarbeidspartnere om et lærings- og arbeidsmiljø som fremmer helse og trivsel. Skolehelsetjenesten skal være en samarbeidspartner i det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Krenkelser som mobbing, vold, trakkasering og diskriminering har store helsemessige konsekvenser, og skolehelsetjenesten skal være med å bidra til å sikre at både den som har blitt utsatt for krenkelser og den som har krenket får kontakt med hjelpeapparatet ved behov.

Elevrådet

Alle skoler skal ha et elevråd. I barneskolen skal elever fra 5. 6. og 7. trinn. I ungdomsskolen skal det være med elever fra alle trinn. Arbeidet i elevrådet er et viktig tiltak i skolehverdagen for å skape et trygt og godt skolemiljø. Elevrådet skal være gode rollemodeller for sine med-elever og skal

fremme fellesinteressene for elevene på skolen. Samtidig skal elevrådet uttale seg om, og fremme saker som gjelder elevenes nærmiljø.

FAU

Alle foreldre som har barn i skolen er medlemmer av skolens foreldreråd. Foreldrerådet velger et arbeidsutvalg (FAU) som er «foreldrestemmen» overfor skolen.

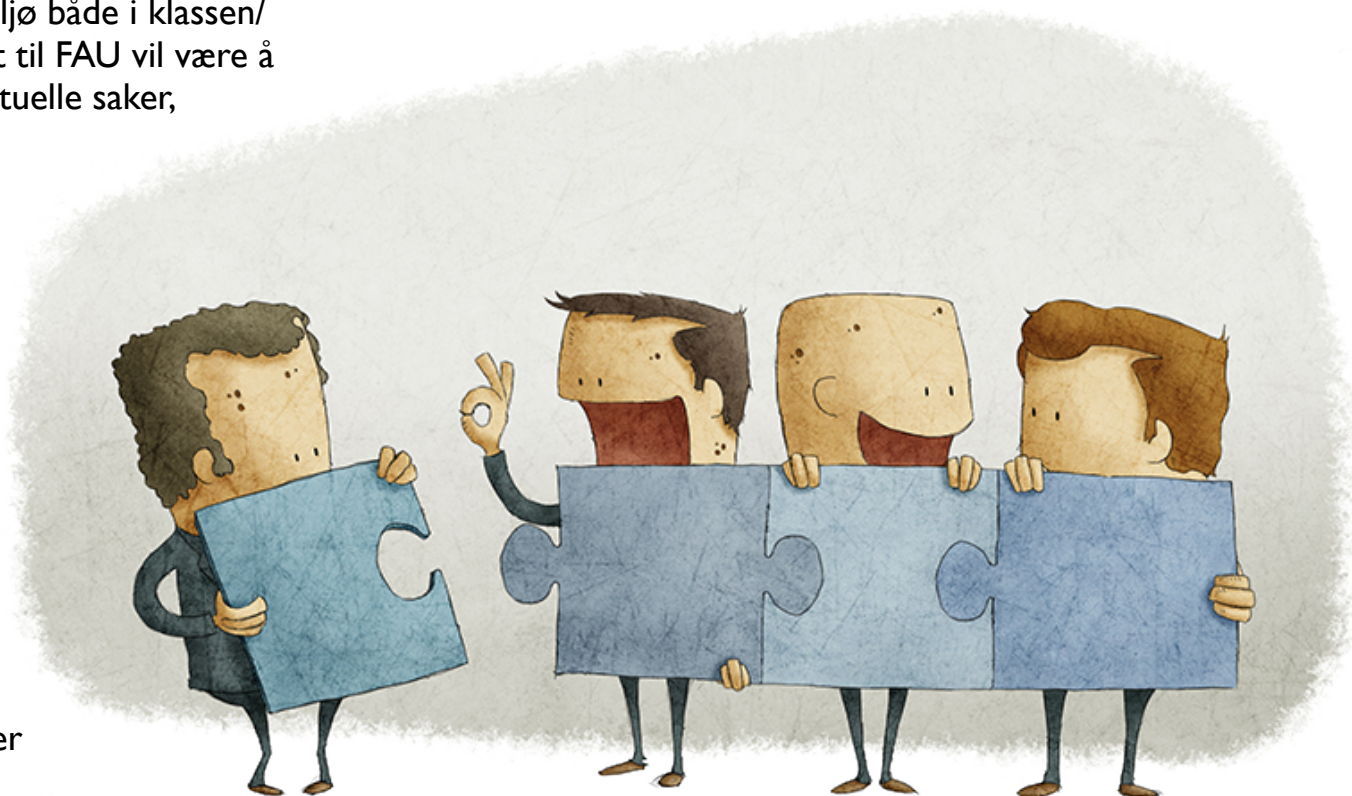
Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) har en viktig rolle i arbeidet med et trygt og godt skolemiljø både i klassen/ gruppen og på skolen. Arbeidsområdet til FAU vil være å informere og høre alle foreldre om aktuelle saker, samarbeide med:

- ✓ elevrådet,
- ✓ samarbeidsutvalget (SU),
- ✓ skolemiljøutvalget (SMU),
- ✓ kommunalt foreldreutvalg (KFU),
- ✓ rektor og lærere.

Foreldre skal bidra til å gjennomføre trivselstiltak for elevene i klassen eller gruppen, eller bidra på ulike måter til felleskapstiltak for hele skolen. Foreldrekontakter bør ta initiativ til å diskutere trivselstiltak for elevene i foreldremøter, og sørge for at oppgaver

blir delegert blant resten av foreldrene. Foreldrekontakter skal bidra til planlegging av felles tiltak for alle elevene på skolen i FAU.

Videre skal FAU uttale seg om relevante saker fra kommunen eller skolen, for eksempel ordensreglement. Resultater fra elevundersøkelsen ved den enkelte skole skal legges frem i FAU, slik at foreldrene får oversikt over skolemiljøet og kan gi innspill til tiltak.

Skolemiljø

Kjennetegn på et trygt og godt skolemiljø

- ✓ Skolen har en god ledelse som kontinuerlig arbeider med å forbedre ulike sider ved læringsmiljøet og har gode rutiner for arbeidet med mobbing
- ✓ Skolen har utviklet en god klasseledelse preget av gode relasjoner mellom lærer og elev.
- ✓ Skolen har positive relasjoner mellom elevene og en kultur for læring blant elevene
- ✓ Skolen har gode relasjoner og et godt samarbeid med foreldrene.

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Elevenes skolemiljø er summen av både det fysiske og det psykososiale miljøet på skolen og disse vil gjensidig påvirke hverandre.

Et trygt og godt skolemiljø fremmer helse trivsel og læring, og er fritt for krenkelser. Lovgiver presiserer at retten til et trygt og godt skolemiljø skal tolkes vidt. Elevenes rettighet skal ikke avgrenses av årsaken til hvordan eleven har det. Det avgjørende er hvordan eleven opplever at det er å være på skolen, altså hvordan eleven har det det mens han eller hun er på skolen, skolefritidsordningen eller leksehjelpen.

At årsaken til opplevelsen av utrygghet, ensomhet, mistrivsel o.l. ligger utenfor skolen i tid eller fysisk område, begrenser ikke skolens aktivitetsplikt så lenge elevens opplevelse av sin tilstedeværelse på skolen, altså sitt skolemiljø, preges negativt av det. Dette er blant annet aktuelt i forbindelse med digital mobbing, der krenkelsene typisk kan skje utenom skoletiden, men har betydning for hvordan eleven opplever at det er å være på skolen.

Mobbing eller andre negative opplevelser tilbake i tid, kan påvirke elevens opplevelse av skolemiljøet nå.

Hvordan skal vi følge med?

De ansatte har en plikt til å følge med på hvordan elevene er sammen med hverandre og hvordan de har det på skolen. At ansatte følger med er en nødvendig aktivitet for å kunne få mistanke om og kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Plikten til å følge med må sees i sammenheng med skolenes plikt til å drive et systematisk arbeid for å forebygge og avdekke om elever ikke har det trygt og godt på skolen.

Gode rutiner og metoder er viktige, men utilstrekkelige om rektor, lærere og andre voksne på skolen mangler tillit. Når elevene i klassen og foreldrene deres møter en tydelig, myndig og omsorgsfull lærer, vil de lettere betro seg om mobbing. Men generell tillit er ikke alltid nok. Elevene må erfare at de blir lyttet til, når de forteller om mobbing. Og de må se vilje og kompetanse til å stoppe mobbingen.

Erling Roland

Hvordan skal vi gripe inn?

Å gripe inn er ikke det samme som å sette inn tiltak. Det betyr at ansatte stopper en situasjon som pågår, og som må stoppes umiddelbart.

Ofte vil det handle om å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse annen fysisk krenkelse, stanse utfrysningssituasjon eller irettesettelse av elever som krenker andre verbalt.

Plikten begrenser seg til inngrep som er mulige for den ansatte å gjennomføre, både av hensyn til elevene og seg selv. Grensen for å gripe inn er at den ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke elever for å få stanset situasjonen.

Nødrett og nødverge kan imidlertid unntaksvis gi grunnlag for å overskride også denne grensen ved at i nødverge- og

nødrettssituasjoner kan det være tillatt å gjøre noe som ellers er ulovlig.

Ved akutte tilfeller (vold, trusler og lignende) skal prosedyrer i kvalitetssystemet «elevenes sikkerhet og helse, beredskap og krise-håndtering» følges.

Når og hvordan varsler vi?

All mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt skal varsles til rektor, eller en annen person på skolen som rektor fastsetter skal ta i mot varsler.

Den ansattes terskel for hva som skaper «mistanke om» eller «kjennskap til» at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal være lav.

At en elev verbalt sier fra at han eller hun ikke opplever at det er trygt og godt på skolen, oppfyller kravet til at den ansatte har «kjennskap».

Mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen kan basere seg på observasjoner av elevene, tilbakemelding i undersøkelser eller kartlegginger, beskjeder fra foreldre eller medelever, aktivitet i sosiale medier mv. som vekker en mistanke.

Ansatte i Askøyskolen skal være bevisst på at elever viser sin utrygghet, frustrasjon, mistriivsel o.l på ulike måter og med ulike uttrykksformer. Både utadvendt og innadvendt, aggressiv eller passiv, grenseløs eller avvisende og isolerende væremåte

kan være signaler som tilsier at elevens situasjon skal undersøkes nærmere. Det kan også være endringer i det sosiale samspillet med mellom elevene eller i klassemiljøet som gir mistanke om eller kjennskap til at skolemiljøet ikke er trygt og godt.

Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller. Hva som er et alvorlig tilfelle vil bero på en vurdering av hvert enkelt tilfelle.

Eksempler på hva som regnes som alvorlig, er saker der krenkelsene er svært voldelige eller på andre måter svært integritetskretnende, når flere elever alvorlig har krenket en enkeltelev eller der skolens ledelse over noe tid ikke har greid å løse en sak.

Også digital mobbing på tvers av skoler eller grove trusler via for eksempel sosiale medier skal varsles til skoleeier. Varsling for tilfeller hvor voksne krenker elever er beskrevet i eget kapittel.

Hvordan undersøke?

Plikten til å undersøke saken utløses av at en ansatt har fått «mistanke om» eller «kjennskap til» at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Dersom en elev selv sier fra at det ikke oppleves trygt og godt på skolen skal skolen snarest undersøke saken. Når skolen undersøker saken skal den innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd og om en eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt.

Undersøkelsen skal ha som formål å få fram fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevens opplevelse og hvilke forhold i elevenes omgivelser som påvirker hvordan de opplever skolemiljøet. En undersøkelse kan også handle om å avklare og opplyse forhold tilbake i tid eller forhold utenfor skoletiden og skolens område, dersom slike forhold påvirker elevens hverdag på skolen.

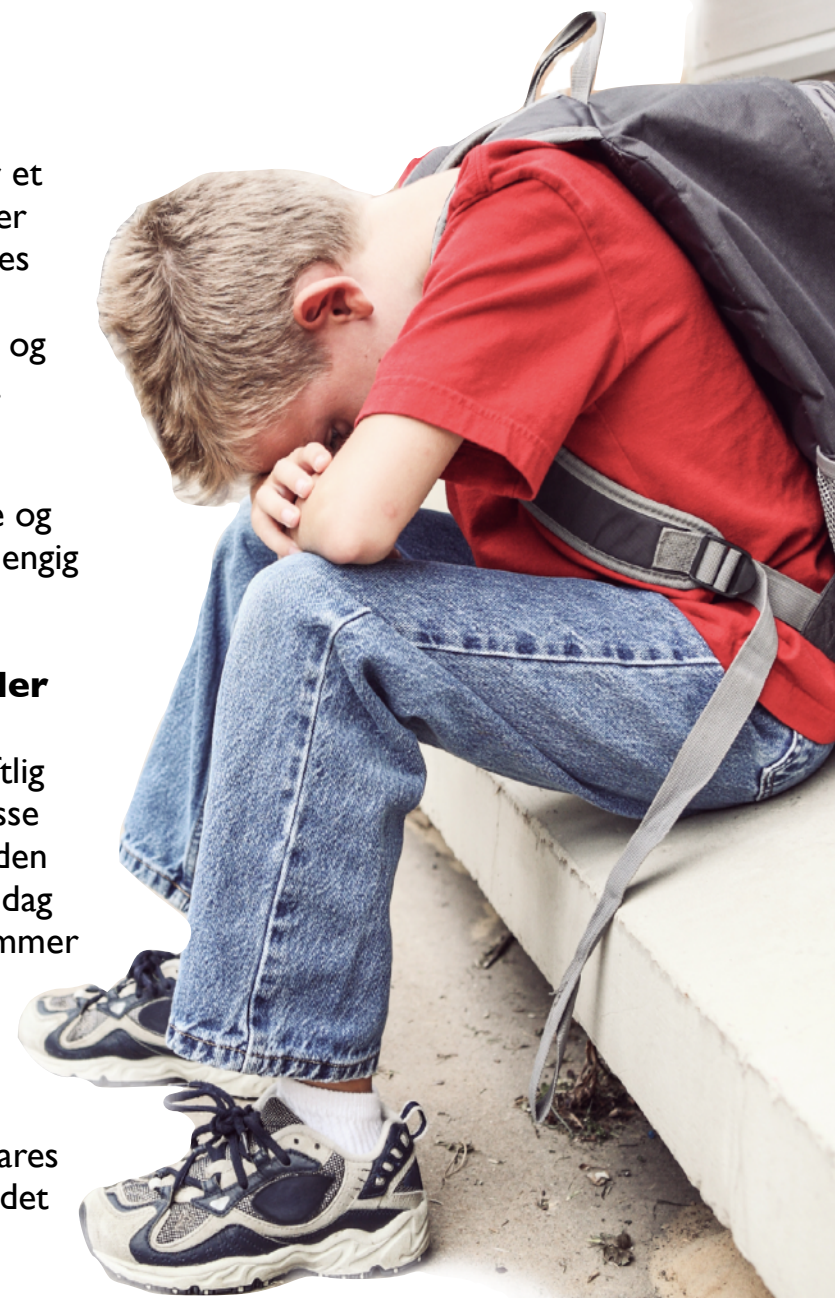
Askøyskolen har utarbeidet en prosedyre for undersøkelse når skolen får mistanke

eller kunnskap om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Prosedyren er retningsgivende og det vil måtte brukes skjønn i den enkelte sak. Noen saker krever ikke omfattende undersøkelse og en samtale med eleven er gjerne nok. Andre saker derimot, eksempelvis mobbesaker med flere involverte, vil gjerne kreve grundigere undersøkelse og observasjon. Felles for alle saker, uavhengig av omfang, er kontakt med hjemmet!

1. Henvendelse fra foreldre eller representant for foreldre.

Dersom henvendelse er mottatt skriftlig fra foreldre eller en fullmektig skal disse kontaktes pr telefon av rektor (eller den rektor har delegert saken til) samme dag eller dagen etter dersom melding kommer mot slutten av skoledagen.

I samtalen skal det opplyses om at det vil settes i gang umiddelbare undersøkelser. Tid for møte skal avklares og det skal informeres om hva innholdet i møtet skal være. Forklar at

kontaktlærer eller en fra ledelsen vil snakke med eleven som ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø i forkant av møtet. Informer om aktivitets-plikten og om retten til å klage (kan eventuelt tas i møtet)

OBS! Vurder om samtale med foreldre til elev(er) som påstås å ha krenket skal gjennomføres etter undersøkelsesfasen da dette kan hindre skolens observasjon.

2. Henvendelse fra eleven selv, eller andre ansatte.

Dersom ansatte gjennom avdekking (klassetrivsel, spekter eller andre undersøkelser) får mistanke eller kunnskap om, kan skolen vente med å varsle foreldre samme dag inntil skolen har foretatt nærmere undersøkelse. Når foreldre skal kontaktes vil avhenge av sakens karakter.

3. Samtale med eleven

Det skal avholdes samtale med eleven som ikke opplever et trygt og godt skolemiljø. Denne samtalen bør være med en eleven føler seg trygg på. Spør gjerne eleven i forkant hvem han eller hun ønsker å snakke med/hvem som skal delta i samtalen (kan være flere).

4. Observasjon og/eller analyse

Ut i fra samtalen innhold settes i gang observasjon eller analyse.

Analyseverktøy kan være Analysemodellen eller SIKT-modellen, se under Verktøy i Kvalitetssystemet /Skolemiljø. Observasjon kan for eksempel være på påstått elev(er) som krenker i overgangssituasjoner, SFO, friminutt mm.

5. Dokumentasjon av undersøkelse og observasjon

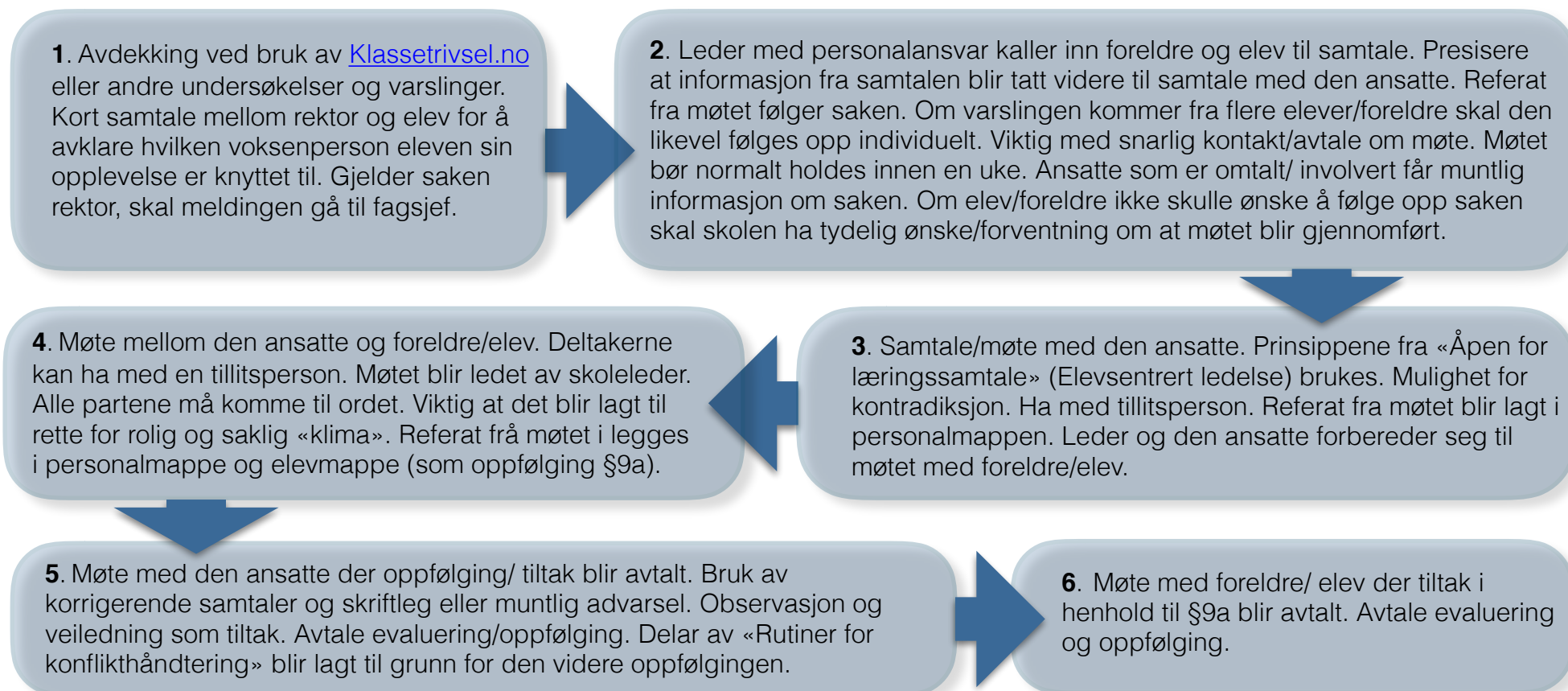
Funn av analyse og observasjon skal dokumenteres og medbringes til møtet med foreldre og elev, og danne grunnlaget for de tiltak som settes inn i en aktivitetsplan. Eleven har rett til å uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen.

Når elever føler seg krenket av voksne

Det er nulltoleranse mot mobbing i skolen, dette omfatter også relasjonen mellom voksne og elever. Det er den voksne som har ansvar for denne relasjonen. Voksne som krenker elever er uakseptabelt og et grovt brudd på den tillit som både elevene, foreldrene og samfunnet skal kunne ha til de voksne på skolen. Når det avdekkes at en voksen ved skolen krenker elever skal det reageres raskt og strengt.

Askøyskolen har utarbeidet følgende prosedyre for tilfeller der skolen får tilbakemelding på at en elev opplever seg mobbet/krenket av en voksen på skolen:

Tiltak og evaluering

Når undersøkelsen viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø må informasjonen fra undersøkelsene brukes til å vurdere hvilke tiltak skolen skal sette inn. Skolen skal sette inn tiltak som er egnet til å løse elevens problem og sikre at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Eleven skal bli hørt i saken.

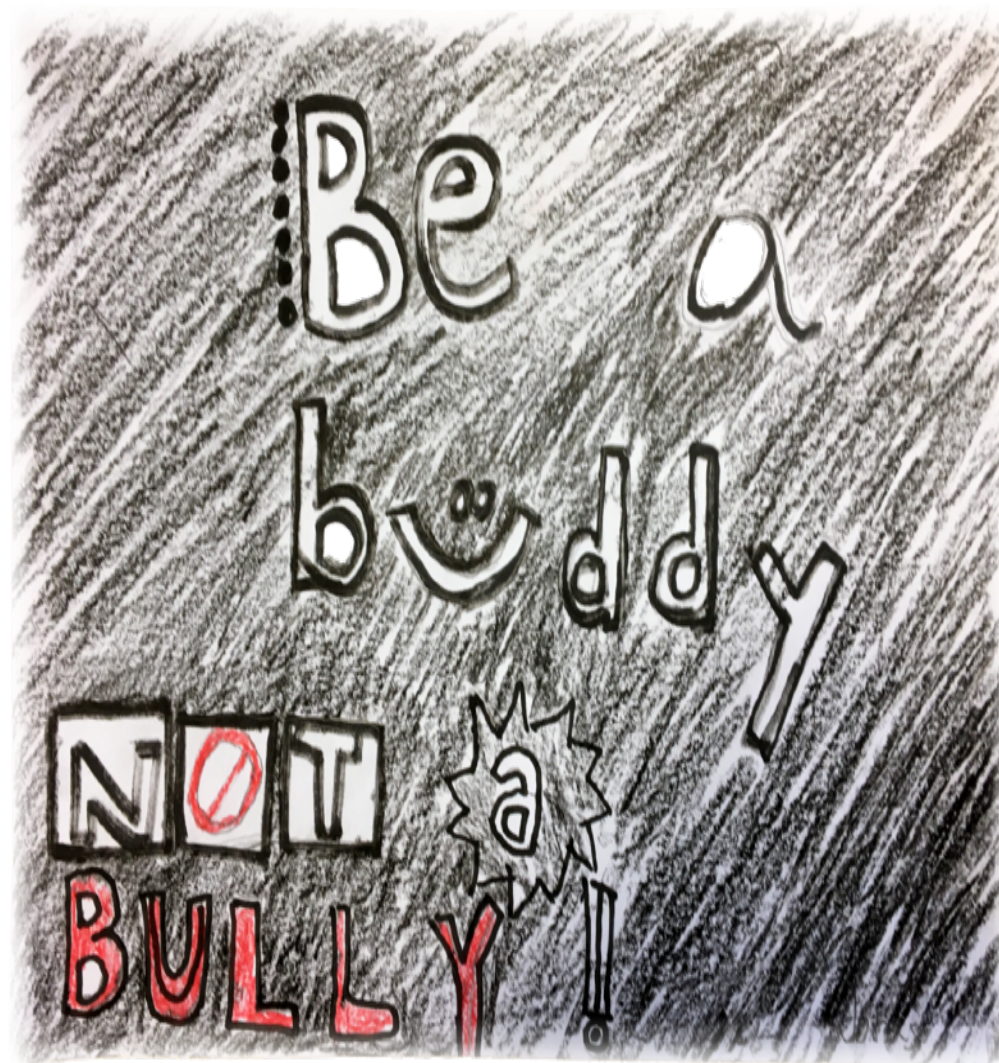
Ofte kan det være behov for flere tiltak i sammenheng for at tiltaket i sum skal være egnet til å løse problemet.

I noen tilfeller vil et egnet tiltak kunne være å involvere andre kommunale instanser som for eksempel helsetjenesten eller

barnevernstjenesten, i tillegg til de tiltakene skolen setter inn på sin arena.

Tiltaksplikten gjelder uavhengig av årsaken til at en elev ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø og forhold på elevens skolevei eller andre hendelser på fritiden kan derfor utløse tiltak.

Askøyskolen benytter analysemodellen som er et pedagogisk modell for analyse av og systematisk arbeid med skolars læringsmiljø.

Krenkelsen har opphørt - hva nå?

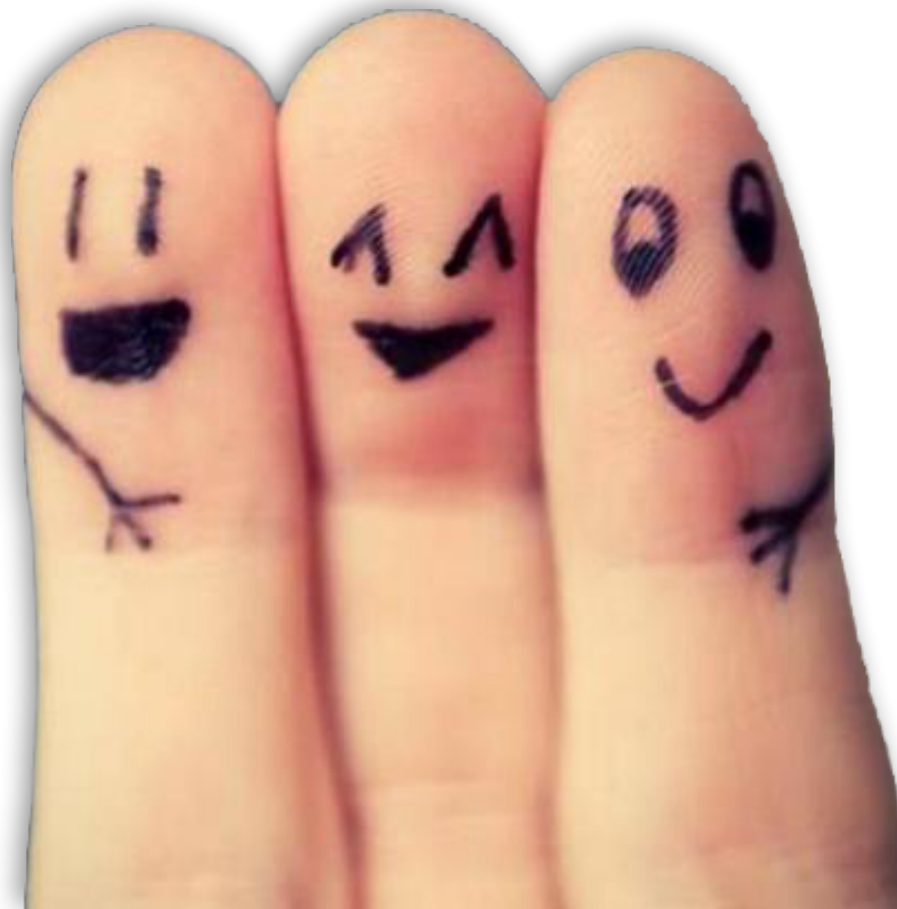
Krenkelser kan ha alvorlige og langvarige konsekvenser for offeret. Barn som er utsatt for krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering kan utvikle forskjellige vansker. Uansett om krenkelsene har sluttet, kan ofrene slite med konsekvensene mange år etterpå.

Forskning viser at krenkelser som for eksempel mobbing påvirker barns fysiske og psykiske helse. Symptomer på barn som blir eller har blitt krenket:

- ✓ kan klage over å ha vondt i mage eller hode
- ✓ kan slite med angst og depresjon
- ✓ sove dårlig
- ✓ føle tristhet og fravær av glede
- ✓ føle seg utestengt og alene
- ✓ miste mat appetitten
- ✓ kan utvikle et negativt selvbilde - de begynner å tro at noe er skikkelig galt med de siden de er mobbet
- ✓ kan miste gleden over aktiviteter som var kjekke før
- ✓ kan oppleve stress og dårlig konsentrasjon i timene
- ✓ kan utvikle en tendens til å isolere seg, å unngå nye barn folk eller nye aktiviteter-alt som kan skape utrygge omstendigheter
- ✓ kan få problemer med å danne og beholde relasjoner i framtiden
- ✓ Kan utvikle skolevegring, dropp out kan i noen tilfeller gjøre selvmordsforsøk.

Kilde: Læringsmiljøsenteret

I samråd med eleven og de foresatte, og gjennom tverrfaglig arbeid skal skolen finne gode løsninger for hvordan en kan hjelpe offer for krenkelser når krenkelsen er opphørt. Helsesøstertjenesten, PPT og psykologtjenesten er aktuelle samarbeidsparter.

vi er made gode venner
vi har det gøy sammen

Takk til Hanøy skole for alle de flotte barnetegningene i dette dokumentet. De er laget av elever i forbindelse med elevenes medvirkning på skolen for et trygt og godt skolemiljø.